

**Postoje k dobrovoľníctvu u mladých ľudí –
dobrovoľníkov na Medzinárodných táboroch
dobrovoľníckej práce**

Predvýskum

Mgr. Eva Lörincová, Mgr. Barbora Krištofiková, Roman Gavuliak, Mgr. Zuzana Dorčíková

INEX Slovakia – občianske združenie, Bratislava, 2009

Obsah:

Úvod	1
Výskumné otázky	1
Metódy	1
Populácia a výberový súbor	1
Materiály a aparatury	2
Výskumný plán.....	3
Procedúra	3
Výsledky	3
Diskusia a záver	8
Zoznam použitej literatúry	8

Úvod

Výskum o postojoch a motívoch mladých ľudí k dobrovoľníctvu bol realizovaný vďaka grantovému programu ADAM Ministerstva školstva SR.

INEX Slovakia pri realizácii výskumu vychádzal z doterajšieho vývoja v participácii mladých ľudí na dobrovoľníckych aktivitách. Na Slovensku i v celej Európe už niekoľko rokov klesá počet mladých ľudí so záujmom o dobrovoľnícke aktivity. Preto vidíme potrebu zistiť aktuálne potreby, postoje a motívy k participácii na dobrovoľníckych aktivitách mládeže a mladých ľudí na Slovensku.

Na začiatku realizácie výskumu prebehol predvýskum realizovaný na výskumnej vzorke mladých ľudí zo zahraničia – dobrovoľníkov zúčastnených na Medzinárodných táboroch dobrovoľníckej práce na Slovensku od júna do septembra. Na základe predvýskumu získame prvotné informácie, na základe ktorých vyhotovíme dotazník pre slovenskú vzorku mladých ľudí.

Výskumné otázky

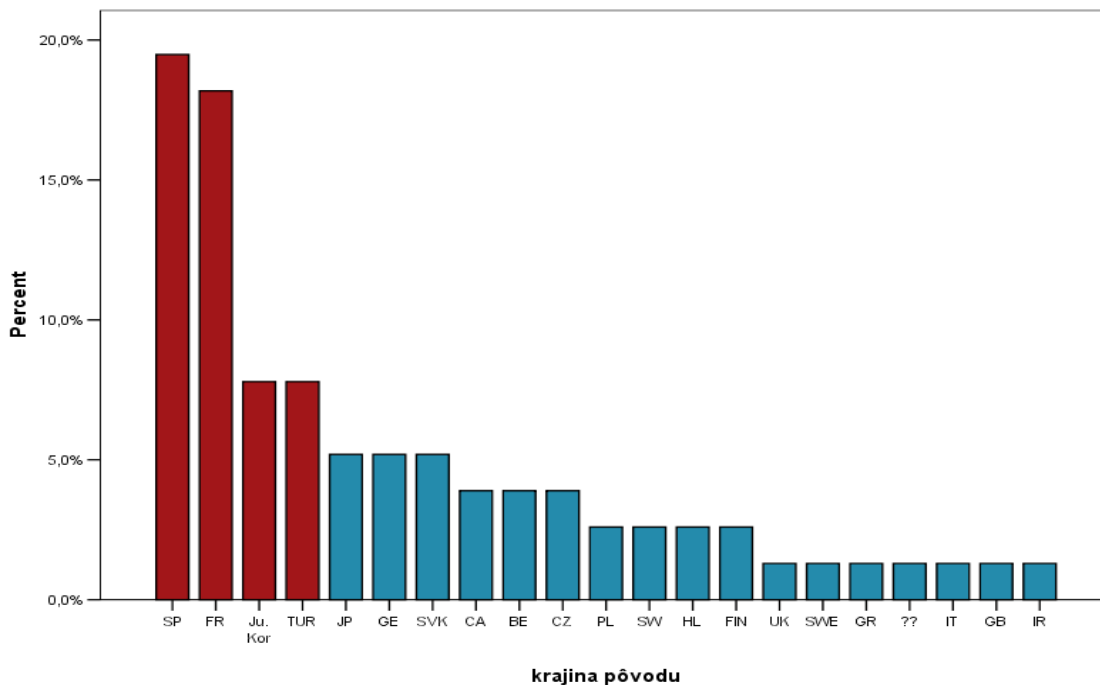
V našom výskume sme si položili nasledovné otázky:

1. Aké sú postoje mladých ľudí – aktívnych dobrovoľníkov – k dobrovoľníctvu?
2. Aké sú bariéry pre vykonávanie dobrovoľníckych aktivít?
3. Aké výhody prinášajú dobrovoľnícke aktivity mladým ľuďom?
4. Kde vyhľadávajú mladí ľudia informácie o dobrovoľníckych aktivitách a o možnostiach prežívania voľného času?
5. Ako často sa mladí ľudia zapájajú do dobrovoľníckych aktivít?

Metódy

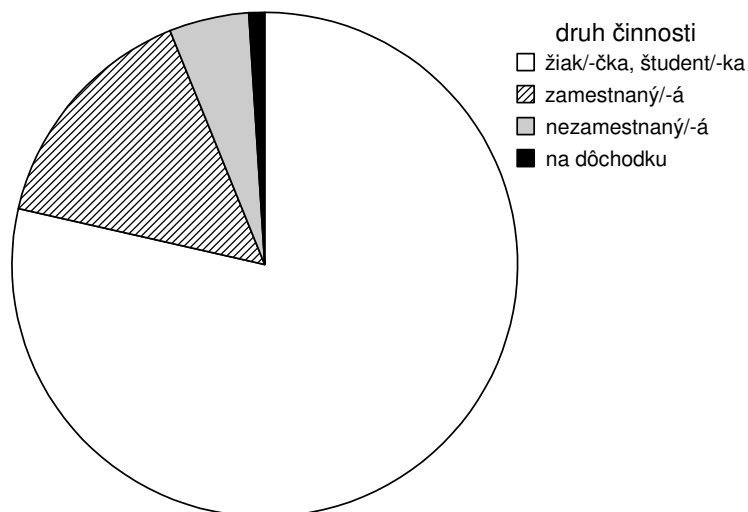
Populácia a výberový súbor

Do výskumu sa zapojilo 98 mladých ľudí z 20 krajín, ktorí sa zúčastnili ako dobrovoľníci na Medzinárodných táboroch dobrovoľníckej práce na Slovensku počas mesiacov jún až september 2009. Najväčšiu časť výberového súboru tvorili mladí ľudia zo Španielska, Francúzska, Južnej Kórey a Turecka (obr.1).

Obrázok 1: Rozdelenie výberového súboru na základe krajiny pôvodu.

Do výskumu sa zapojilo 58 žien a 40 mužov vo veku 17 až 66 rokov (priemerný vek 22 rokov). Väčšina respondentov pochádzala z veľkých miest nad 1 mil. obyvateľov (24 %) a venuje sa prevažne štúdiu (78 %). 15 % respondentov bolo zamestnaných, 5 % participantov bolo v čase zbierania údajov bez práce a 1 účastníčka bola na dôchodku (obr. 2).

Obrázok 2: Rozdelenie výberového súboru na základe druhu činnosti.

Materiály a aparatúry

Dáta boli získané pomocou dotazníka v anglickom jazyku s 21 prevažne otvorenými otázkami. Dotazník bol distribuovaný respondentom počas realizácie 17 medzinárodných dobrovoľníckych projektov na Slovensku počas mesiacov jún až september 2009. Pri tvorbe

anglického dotazníka spolupracovali viacerí výskumníci – odborník na medzikultúrnu komunikáciu, psychologička, odbornička na anglický jazyk.

Výskumný plán

Jednalo sa o kvalitatívno-kvantitatívny exploračný výskum. Jednalo sa o predvýskum, pomocou ktorého boli zisťované aspekty postojov k dobrovoľníctvu. Predvýskum sa zaoberal vnímaním bariér a výhod dobrovoľníctva, spôsobu zisťovania informácií o dobrovoľníckych aktivitách a konotácií, ktoré vyvoláva dobrovoľníctvo u mladých ľudí – dobrovoľníkov.

Procedúra

Získané dáta sme vyhodnocovali prostredníctvom počítačového štatistického programu SPSS 13.0 verzia a programu Microsoft Excel 2003.

Výsledky

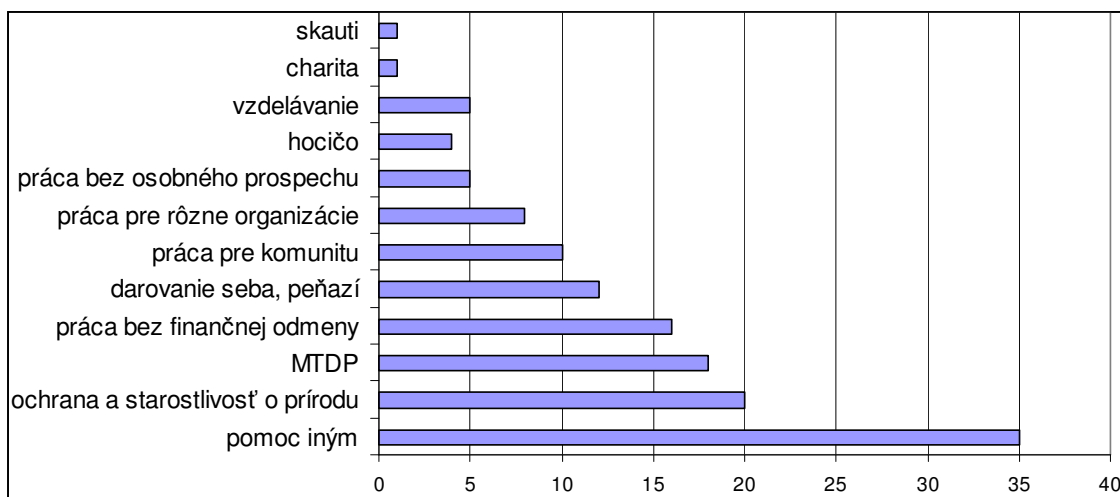
Vo výskume sme sa zaoberali vnímaním pojmu „dobrovoľníctvo“ respondentmi.

Väčšina participantov vníma dobrovoľníctvo ako určitú pomoc ľuďom, prírode, svetu. Druhou najčastejšie spomínanou konotáciou bola práca zadarmo, bez nároku na mzdu, bez finančného ohodnotenia alebo bez priamych benefitov pre vykonávateľa dobrovoľníckej činnosti. Ďalej bolo dobrovoľníctvo vnímané ako zmysluplná a užitočná práca či ako možnosť získať skúsenosti, rásť a vzdelávať sa. Dobrovoľníctvo okrem toho evokovalo aj pozitívne pocity či možnosť stretávať ľudí (graf 1).

Graf 1: Čo je to dobrovoľníctvo?

V predvýskume sme sa zaoberali aj typmi dobrovoľníckych aktivít. Dobrovoľnícka činnosť opäť predstavovala najmä sociálnu prácu – pomoc druhým ľuďom. Ďalej respondenti uvádzali dobrovoľnícke aktivity ako ochrana prírody a starostlivosť o ňu. Medzinárodný tábor dobrovoľníckej práce (ďalej len MTDP) taktiež patril medzi najčastejšie spomínané dobrovoľnícke aktivity respondentov. V odpovediach respondentov sa často vyskytovali aj práca pre komunitu, darovanie peňazí, práca pre rôzne neziskové a mimovládne organizácie (graf 2).

Graf 2: Aké môžu byť dobrovoľnícke aktivity?

V predvýskume sme sa zaoberali aj výhodami dobrovoľníctva a bariérami, ktoré môžu byť príčinou nezapájania sa do dobrovoľníckej činnosti. Ako výhody respondenti uvádzali najmä naberanie skúsenosti, sebarozvoj a možnosť stretávať sa a spoznávať nových ľudí. Taktiež medzi výhody zaradili aspekty MTDP ako kultúrna výmena, cestovanie, zlepšovanie jazykových schopností. Medzi výhody dobrovoľníctva zaradili respondenti aj možnosť pomôcť ľuďom či spoločnosti a pozitívne pocity – pocit šťastia, radosti, užitočnosti a hrdosti (tab. 1).

naberanie skúseností, vedomostí, rozvoj osobnosti	35
stretnúť a spoznať nových ľudí	32
výhody MTDP - kultúrna interakcia, zlepšenie AJ, cestovanie	21
pomoc ľuďom, spoločnosti	10
pocity šťastia, radosti, dobrý pocit	16
pocit užitočnosti, hrdosti	12
iné	10
vidieť zmenu sveta	10
vybehnutie z reality, rutiny	8

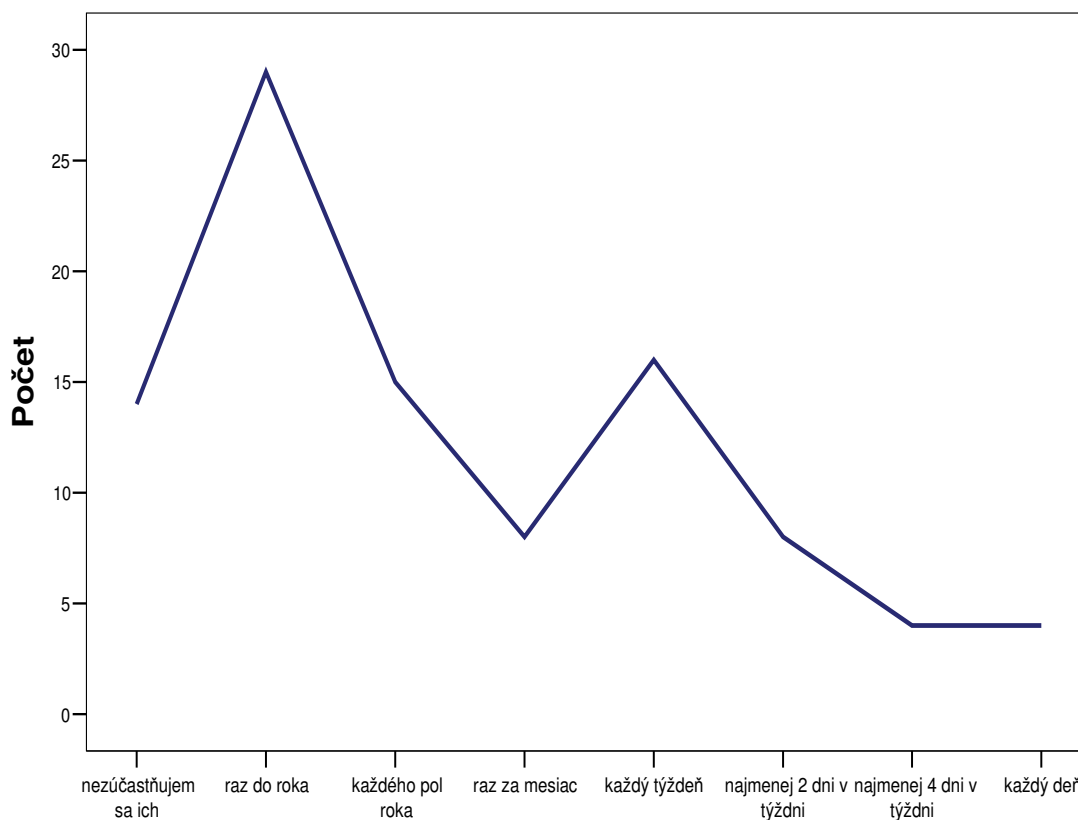
Tabuľka 1: Aké sú výhody dobrovoľníctva?

To, čo na druhej strane bráni ľuďom zapájať sa do dobrovoľníckej činnosti, označili participanti predovšetkým nedostatok času, či nedostatok informácií alebo nevedomosť o dobrovoľníckych aktivitách. Respondenti identifikovali bariéry dobrovoľníckej činnosti charakterové črty ako sebeckosť, lakomosť či neochotu pomôcť a to, že ľudia nechcú pracovať zadarmo (tab.2).

nedostatok času	30
nedostatok informácií alebo žiadne	23
nerobia zadarmo	15
sebeckosť, lakomosť, neochota pomôcť	19
nemajú motiváciu, nevidia význam a benefity dobrovoľníctva	12
nedostatok peňazí	13
iné záujmy	6
považujú dobrovoľníctvo za zbytočné a neužitočné	3
zlý obraz v spoločnosti o dobrovoľníctve	2

Tabuľka 2: Aké sú bariéry dobrovoľníctva?

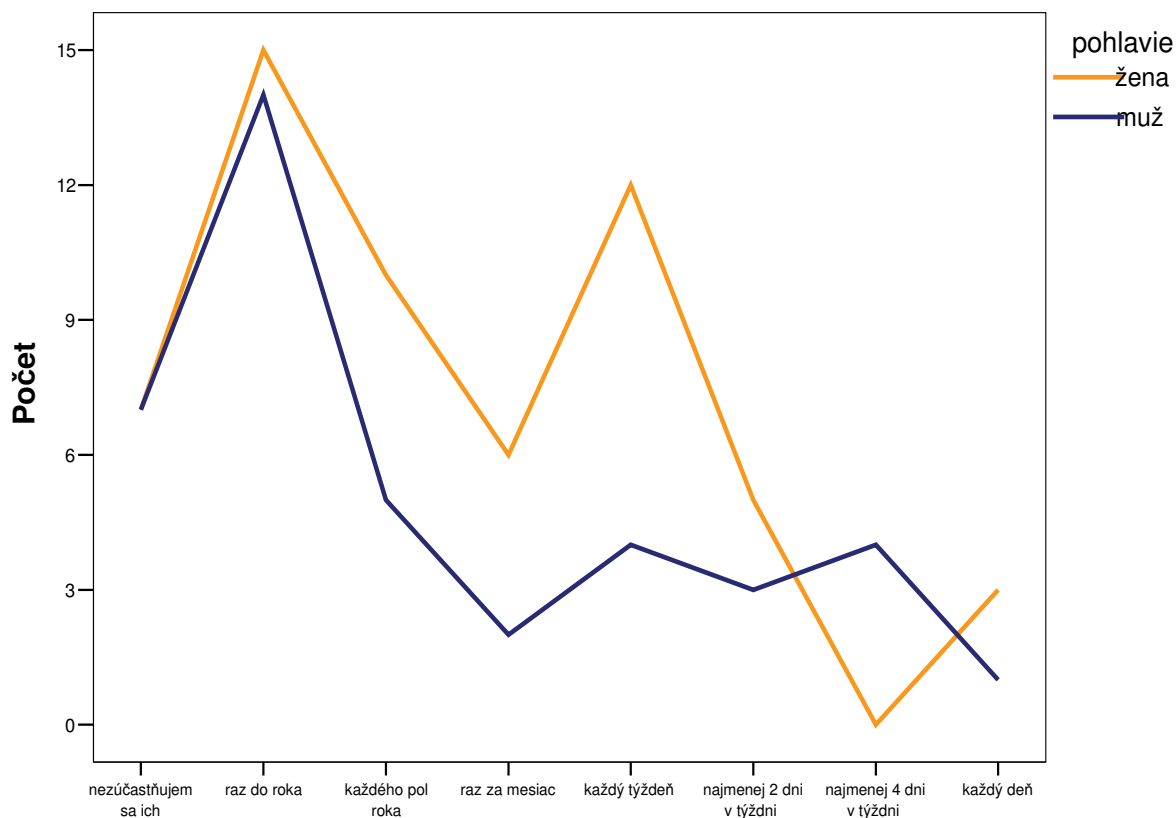
Participant, zapojení do predvýskumu, sa zúčastňujú na dobrovoľníckych aktivitách prevažne raz do roka. Veľká časť respondentov sa nezapája do dobrovoľníckej činnosti vôbec a rovnaký počet participantov každého pol roka. Frekvencia zapájania sa do dobrovoľníckej činnosti sa znižuje a je už len výnimočná činnosť mladých ľudí. Početnejšiu skupinu tvorili ešte respondenti, ktorí vykonávajú dobrovoľnícku činnosť každý týždeň (graf 3).

Frekvencia zapájania sa do dobrovoľníckych aktivít

Graf 3: Frekvencia zapájania sa do dobrovoľníckych aktivít.

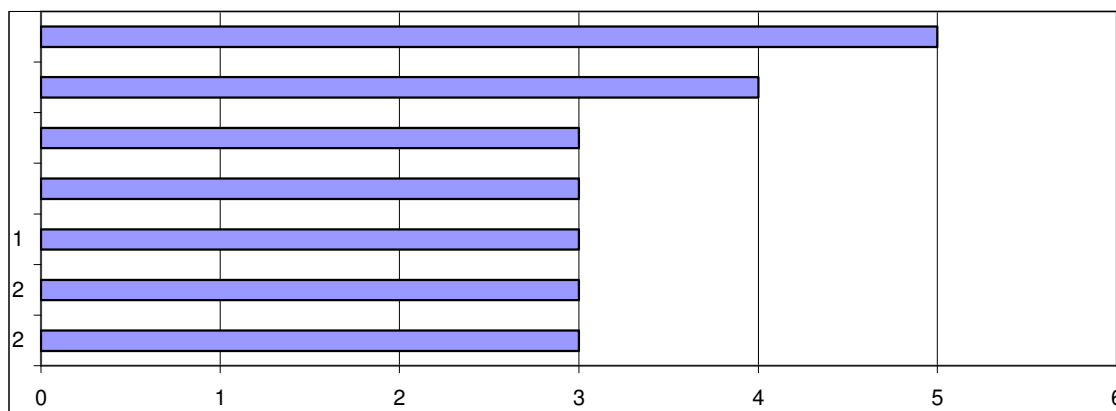
Vo frekvencii vykonávania dobrovoľníckej činnosti sme sa zaoberali aj rozdielmi vo frekvencii z hľadiska pohlavia. Predvýskum naznačil existenciu možných rozdielov v odpovediach medzi pohlaviami. Ženy sa zapájajú do dobrovoľníckej činnosti častejšie a pravidelnejšie ako muži (graf 4).

Frekvencia zapájania sa do dobrovoľníckych aktivít

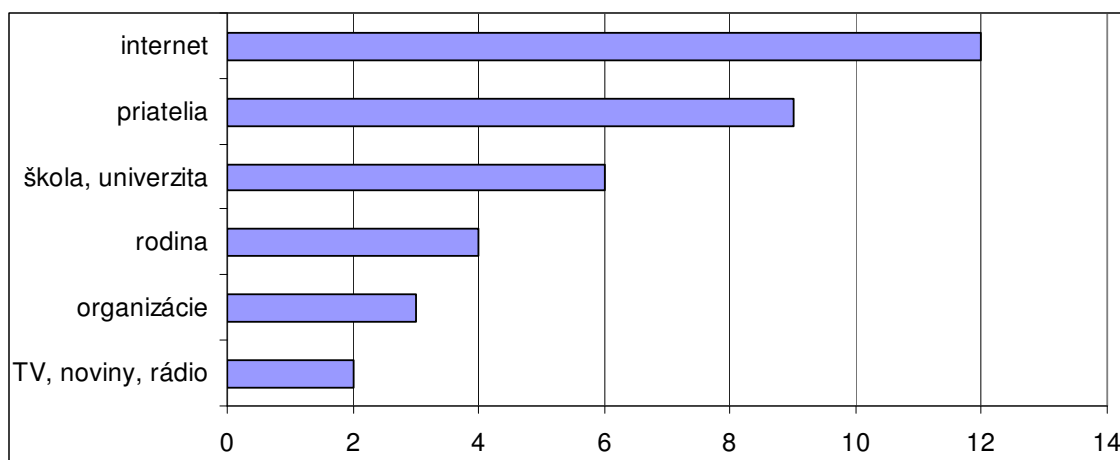
Graf 4: Frekvencia zapájania sa do dobrovoľníckych aktivít z hľadiska pohlavia

Participantov sme sa pýtali aj na dôvody zúčastnenia sa Medzinárodného tábora na Slovensku. Motívmi boli prevažne charakteristické aspekty MTDP (cestovanie, kultúrna výmena, zlepšenie jazykových schopností, a pod.). Taktiež ich zaujal typ práce, ktorej sa venovali počas MTDP, či získavanie zručností a vedomostí. Pre časť respondentov MTDP znamenal možnosť stretnúť nových ľudí, vybočenie z reality či pozitívny emocionálny zážitok (graf 5).

Graf 5: Prečo sa zúčastnili dobrovoľníckeho projektu na Slovensku?

Časť respondentov uviedla aj zdroj vyhľadávania informácií o dobrovoľníckom projekte, do ktorého sa zapojili prvý krát. Ako zdroj slúžil najmä internet, informácie od priateľov a zo školy/univerzity. V menšej miere informácie získali od rodiny, iných organizácií, novín, TV a rádii (graf 6).

Graf 6: Kde hľadali informácie o dobrovoľníckych projektoch, na ktorých sa zúčastnili po prvý krát?

Spôsob voľby vyhľadávania informácií o možnostiach prežívania voľného času sa v menšej miere líši od vyššie uvedených informácií. Opäť najčastejšie využívané zdroje informácií sú priatelia, internet a škola/univerzita (tab. 3).

		pravidelne	väčšinu času	niekedy	výnimočne	nikdy
priatelia	N	43	29	20	5	
	%	44,3%	29,9%	20,6%	5,2%	
internet	N	32	22	29	10	4
	%	33,0%	22,7%	29,9%	10,3%	4,1%
škola, univerzita	N	16	17	29	25	10
	%	16,5%	17,5%	29,9%	25,8%	10,3%
noviny alebo časopisy	N	7	19	31	31	9
	%	7,2%	19,6%	32,0%	32,0%	9,3%
rodičia	N	7	18	36	25	12
	%	7,1%	18,4%	36,7%	25,5%	12,2%
plagáty, billboardy	N	3	15	35	29	16
	%	3,1%	15,3%	35,7%	29,6%	16,3%
letáky, brožúry	N	2	10	35	31	20
	%	2,0%	10,2%	35,7%	31,6%	20,4%
kostol	N	3	5	7	20	63
	%	3,1%	5,1%	7,1%	20,4%	64,3%
iné organizácie	N	5	11	31	37	14
	%	5,1%	11,2%	31,6%	37,8%	14,3%

Tabuľka 3: Kde vyhľadávajú informácií o možnostiach prežívania voľného času?

Diskusia a záver

Jednalo sa o exploračný výskum zameraný na zisťovanie postojov mladých ľudí k dobrovoľníctvu a motívom ich zapájania sa do dobrovoľníckej činnosti. Na základe zistených výsledkov bude zrealizovaný výskum o postojoch a motívoch k dobrovoľníctvu mladých ľudí na Slovensku počas septembra až novembra 2009.

Do tohto predvýskumu sa zapojilo 98 mladých ľudí z 20 krajín z Európy, Ázie a Severnej Ameriky. Výsledky ukázali, že dobrovoľníctvo je vnímané predovšetkým ako pomoc druhým ľuďom, prírode či svetu, ako práca vykonávaná bez nároku na finančnú odmenu a ako zmysluplná a užitočná práca. Medzi dobrovoľnícke aktivity respondenti zaraďovali predovšetkým pomoc sociálnu a environmentálnu a Medzinárodný tábor dobrovoľníckej práce (MTDP). Výskyt v odpovediach má súvis s faktom, že výskum bol realizovaný práve počas účasti respondentov (dobrovoľníkov) na MTDP.

Medzi výhody dobrovoľníckych činností zaraďovali mladí ľudia najmä možnosť získavať skúsenosti, vedomosti, sebarozvoj, či možnosť stretávať a spoznávať nových ľudí. Opäť ako výhody uvádzali aspekty MTDP – cestovanie, zlepšovanie jazykových schopností, kultúrnu výmenu, a pod.).

Respondenti uvádzali aj bariéry k vykonávaniu dobrovoľníckej činnosti. Jednalo sa najmä o nedostatok času, nedostatok informácií alebo nevedomosť o dobrovoľníctve. Ako bariéru videli mladí ľudia aj to, že ľudia nie sú ochotní pracovať zadarmo. Tento aspekt evokuje aj negatívne vnímanie dobrovoľníctva ako práci zadarmo. Táto negatívna konotácia sa vyskytovala aj pri vyjadrovaní asociácií s pojmom dobrovoľníctva. Všetky uvedené bariéry naznačujú, že dobrovoľníctvo je slabo alebo nesprávne komunikované verejnosti a je treba klásť väčší dôraz na správne komunikovanie obsahu slova dobrovoľníctvo.

Mladí ľudia využívajú pri hľadaní informácií o dobrovoľníckych aktivitách a možnostiach prežívania voľného času najmä internet, priateľov a školu/univerzitu. Pri komunikovaní informácií o dobrovoľníctve je veľmi dôležité podanie informácie najmä od priateľov, ktorí pôsobia ako dôveryhodný zdroj informácií. Toto ústne podanie je stále dôležitý prameň informácií, keďže dobrovoľníctvo predstavuje zážitok, ktorý poskytujú rôzne organizácie, poskytujúce možnosť zapojenia sa do dobrovoľníckej činnosti. V súčasnosti narastá význam internetu ako informačného kanála, preto je dobré sa ním zaoberať vo väčšej miere.

Zoznam použitej literatúry

C.A.R.D.O. (2007). Prieskum o stave dobrovoľníctva (realizovaný občianskym združením C.A.R.D.O. pri príležitosti 5.decembra - Medzinárodného dňa dobrovoľníkov).

Brozmanová Gregorová, A.; Marček, E.; Mráčková, A. (2009). Analýza dobrovoľníctva na Slovensku. Bratislava: PDCS,o.z. – PANET.